

Laagland Archeologie Rapport 54

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende fase Stadspoort Ootmarsum, gemeente Dinkelland (Ov.)

Januari, 2018
Versie definitief

Colofon

Laagland Archeologie Rapport 54

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende Stadspoort
Ootmarsum, gemeente Dinkelland (Ov)

Auteur: J.A.M. Oude Rengerink

In opdracht van: BJZ.nu

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: definitief

Controle: E.W. Brouwer

Autorisatie: J.A.M. Oude Rengerink

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie V.O.F
Cobbingstraat 27
7631 DA Ootmarsum

Tel 06-49883403

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 60294418

© Laagland Archeologie V.O.F, Ootmarsum, februari 2017

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie V.O.F. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Afbakening plan- en onderzoeksgebied	5
1.3 Administratieve gegevens	7
1.4 Huidige situatie en toekomstig gebruik	7
1.5 Onderzoeksdoel	8
2 Inventarisatie	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Landschappelijke ontwikkeling	9
2.3 Archeologie	9
2.4 bekende archeologische waarden	10
2.5 Historie	11
2.6 Conclusies	13
2.7 Verwachtingsmodel	14
3 Veldwerk	15
3.1 Beschrijving onderzoeksmethodiek	15
3.2 Resultaten veldonderzoek	15
3.2.1 Lithologie en bodem	15
3.2.2 Interpretatie	16
3.2.3 Archeologie	16
4 Conclusie	17
5 Selectieadvies	18
Literatuur	19
Bijlage 1 AMZ-cyclus	20
Bijlage 2 Archeologische perioden	22
Bijlage 3 AMK-terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen	25
Bijlage 4 Boorstaten	26
Bijlage 5 Boorpuntenkaart	28

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft in februari 2017 een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek uitgevoerd ter plaatse van het plangebied 'De Stadspoort' in Ootmarsum. Het onderzoek diende plaats te vinden vanwege de ruimtelijke onderbouwing van het bestemmingsplan. Het plangebied ligt in de historische kern van Ootmarsum die op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Dinkelland als een AMK-terrein van Archeologische waarde staat aangeduid.

In het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied grotendeels ligt binnen de zone van de laatmiddeleeuwse binnengracht van Ootmarsum.

Bij de veldtoetsing door middel van verkennende boringen kon deze binnengracht worden aangetoond en is de laagopbouw en de binnenrand van deze gracht vastgesteld op ongeveer 3 tot 5 meter van de Kapelstraat. De gracht heeft een diepte van circa 3,4 meter en zal zich tot onder de Westwal uitstrekken.

Bij de bodemingrepen die zijn voorzien in verband met de nieuwbouw wordt tot een diepte van circa 1,0 meter vooral het bovenste deel van de dempingslagen vergraven. Deze lagen zijn waarschijnlijk van relatief jonge ouderdom waarbij de laatste fase is geweest aan het begin van de 20^e eeuw toen door Kip de Kipsgraven werd opgevuld en omgezet in een tuin.

In archeologisch opzicht kunnen bij het graafwerk hoofdzakelijk archeologische resten uit de dempingslagen uit de 19^e en de vroege 20^e eeuw worden aangetroffen. Bij het eventueel toepassen van boorpalen kunnen ook oudere resten naar boven komen. De resten zullen gezien de context waaruit deze afkomstig zijn echter weinig archeologische relevantie hebben. In het zuidelijke deel van het plangebied, achter de geplande nieuwbouw, zal de bodem waarschijnlijk niet dieper worden ontgraven dan circa een halve meter. Deze ontgravingen beperken zich tot een vrij jong pakket in de bovengrond.

Gezien bovenstaande bevindingen adviseert Laagland Archeologie om de bovenste meter van het terrein vrij te geven voor wat betreft het omgevingsaspect archeologische waarden. Indien dieper wordt gegraven wordt geadviseerd om de graafwerken onder archeologische begeleiding te laten uitvoeren.

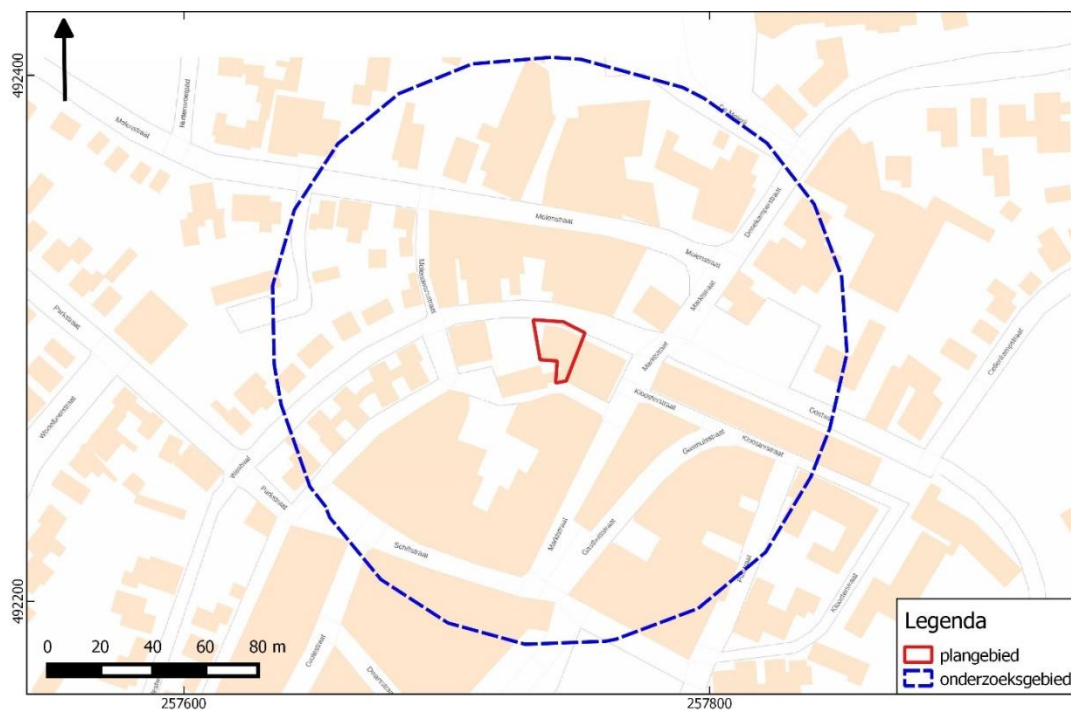
HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

In verband met de planologische voorbereiding voor de ontwikkeling van twee woningen genaamd 'De Stadspoort' ter plaatse van het parkeerterrein van de voormalige RABO-bank in Ootmarsum heeft Laagland Archeologie een bureau- en een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Het terrein waarop dit gebouw komt te staan is binnen het bestemmingsplan 'Ootmarsum Centrum' aangeduid als 'Waarde – Archeologie'. Het betreft een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde op grond van de archeologische waardenkaart van de gemeente Dinkelland. Bij bodemingrepen met een oppervlakte van meer dan 100 m² dient er een archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden. Het grondvlak van het de nieuwbouw overschrijdt die grens.

1.2 AFBAKENING PLAN- EN ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied omvat een terrein van circa 500 m². Voor een beter begrip van de bodemkundige omstandigheden en de archeologie van de planlocatie is een groter gebied bestudeerd. Een zone van 100 m rondom het plangebied wordt voldoende geacht om de archeologische potentie van het plangebied in kaart te brengen. Deze zone wordt aangeduid als 'onderzoeksgebied'.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) en onderzoeksgebied (blauwe streepjeslijn).

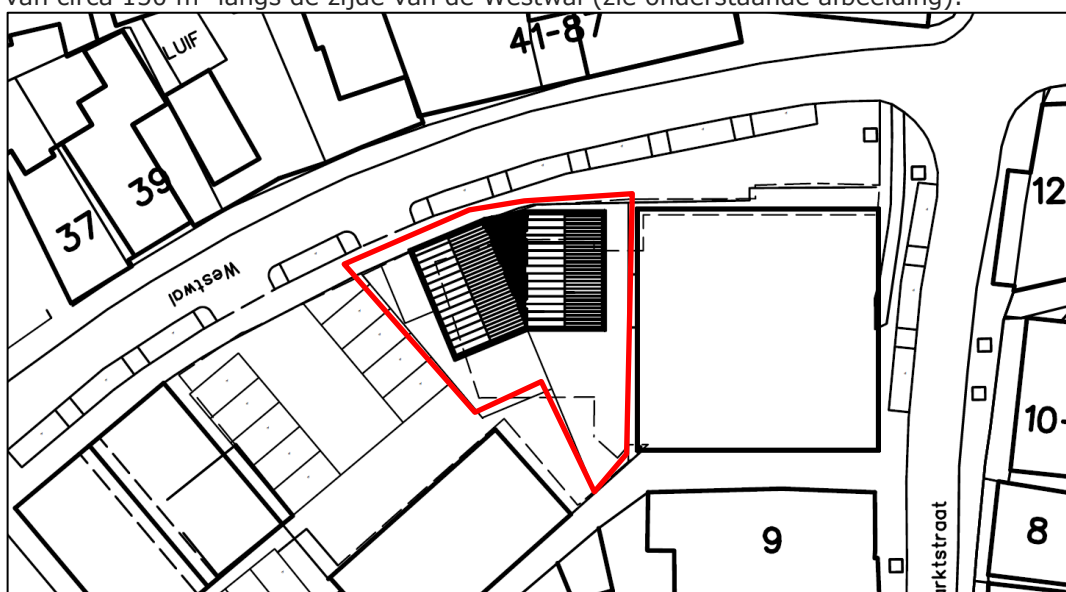
1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

OBJECTGEGEVENS PLANGEBIED	
Projectnaam	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende fase Stadspoort Ootmarsum, gemeente Dinkelland (Ov)
Toponiem	Westwal
Plaats	Ootmarsum
Gemeente	Dinkelland
Provincie	Overijssel
Kaartblad	280
Coördinaten	Centrum 257733/492300
Oppervlakte plangebied circa	500 m ²
Diepte geplande bodemverstoring	100 cm –mv (geschat)
Onderzoeksaanmelding Archis3	4035188100
Uitvoeringsperiode onderzoek	februari 2017
Beheerder en plaats documentatie	Laagland archeologie vof

Tabel 1. Objectgegevens.

1.4 HUIDIGE SITUATIE EN TOEKOMSTIG GEBRUIK

Het plangebied bestaat momenteel uit een parkeerplaats met klinkerverharding. Het plan omvat het bouwen van twee aaneengeschakelde woningen met een oppervlakte van circa 150 m² langs de zijde van de Westwal (zie onderstaande afbeelding).

Afbeelding 2: Bouwvlak van de geplande woningen en begrenzing plangebied

1.5 ONDERZOEKSDOEL

Het uitgevoerde onderzoek behoort tot de eerste fasen in het huidige archeologische onderzoeksproces (zie bijlage 1). Het bureauonderzoek heeft tot doel een archeologisch verwachtingsmodel op te stellen aan de hand van bestaande bronnen en te bepalen of en zo ja welke delen van het plangebied in aanmerking komen voor vervolgonderzoek. Op grond van de resultaten van dit onderzoek kan worden beoordeeld of en zo ja, welke vorm van vervolgonderzoek nodig is om de archeologische waarde van het gebied te kunnen vaststellen. Het verkennend booronderzoek (inventariserend veldonderzoek – verkennende fase) heeft tot doel het verwachtingsmodel te toetsen en zo nodig aan te vullen.

Voor realisering van de doelstelling wordt de volgende vraagstelling gehanteerd:

- *Wat is de fysisch-geografische situatie van het gebied?*
- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact?*
- *Welke bekende archeologische waarden (complextype, archeologische periode) bevinden zich in het plan- en onderzoeksgebied?*
- *Wat is bekend over het historisch gebruik van het plangebied in het verleden?*
- *Wat is de specifieke verwachting van het plangebied ten aanzien van archeologische waarden? (complextype, diepteligging, periode en kenmerken)?*
- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemingrepen?*

HOOFDSTUK 2 INVENTARISATIE

2.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de relevante landschappelijke ontwikkeling en huidige bodemkundige situatie beschreven. Tevens wordt ingegaan op de bekende archeologische waarden in de omgeving van het plangebied en de historische situatie. Voor wat betreft de in de tekst genoemde archeologische perioden wordt verwezen naar bijlage 2.

2.2 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Ootmarsum ligt onderaan de oostflank van de stuwwal van Ootmarsum. De geologische ondergrond van het onderzoeksgebied bestaat uit gestuwde tertiaire afzettingen van klei en leem.¹ Deze afzettingen zijn gedurende het Saalien opgestuwd. Op basis van de geologische kaart kan worden aangenomen dat het dekzandpakket minder dan 2 meter is,².

Ingeomorfologisch opzicht ligt het plangebied in een zone met de aanduiding 'Hoge stuwwal (legenda-eenheid14B3). In bodemkundig opzicht ligt het onderzoeksgebied in een zone die die op de bodemkaart niet is gekarteerd vanwege bebouwing.

Op basis van het AHN ligt het plangebied op een hoogte van 39,4 m +NAP. Het is nagenoeg geheel vlak.

2.3 ARCHEOLOGIE

De archeologische waardenkaart

Op de Archeologische Waardenkaart van de gemeente Dinkelland ligt het plangebied in een zone met een archeologische waarde. Deze archeologische waarde heeft betrekking op de oude stadskern van Ootmarsum die mogelijk vanaf de Karolingische periode is ontstaan.

¹ Otter en van den Berg 1993

² idem

2.4 BEKENDE ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

In het plangebied zijn geen archeologische vindplaatsen geregistreerd. In de directe omgeving van het plangebied zijn in Archis3 enkele waarnemingen opgenomen. Binnen het bestek van dit onderzoek zijn deze waarnemingen niet relevant.

De historische kern (waarbinnen ook het plangebied ligt) is een AMK-terrein van archeologische waarde (Monumentnummer 13973). Dit betreft de historische kern van Ootmarsum zoals aangegeven op de eerste kadastrale kaart (omstreeks 1832).

Het plangebied ligt nagenoeg geheel ter plaatse van de voormalige laatmiddeleeuwse binnengracht. Qua archeologie zal in de ondergrond binnen nagenoeg het gehele plangebied de vulling van de voormalige binnengracht aanwezig zijn. Deze vulling zal bestaan uit meerdere lagen waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen grachtvullingen en dempingslagen. De gracht is uitgegraven in de onderliggende gestuwde tertiaire klei en leemlaag tot een diepte van circa 3 tot 3,6 meter onder het huidige maaiveld. Stadsgrachten hebben door de eeuwen heen vaak gefungeerd als stortplaats voor afval. In de grachtbodem kunnen dan ook afvalresten vanaf ongeveer de 14^e eeuw worden verwacht.

Eerder archeologisch onderzoek

Binnen het onderzoeksgebied hebben eerder archeologische veldonderzoeken plaatsgevonden. Vanwege de ligging van het plangebied ter plaatse van de voormalige binnengracht zijn alleen de onderstaande onderzoeksmeldingen in een vergelijkbare context relevant. Deze worden hieronder beschreven.

Onderzoeksnummer	15093
Toponiem	Westwal-Franciscushof
Uitvoerder en jaar	Oranjewoud 2005
Type onderzoek	Inventariserend archeologisch veldonderzoek
Resultaat	Bij het booronderzoek ter plaatse van een bouwterrein tussen de Westwal en de Kapelstraat is de binnenrand van de binnengracht aangetroffen op circa 3 meter buiten de Kapelstraat. De gracht heeft een diepte van circa 3,6 meter.

Onderzoeksnummer	63369
Toponiem	Oost- en Westwal met kruising Marktstraat
Uitvoerder en jaar	RAAP 2015
Type onderzoek	Archeologische begeleiding
Resultaat	Bij een archeologische begeleiding van de aanleg van een rioolsleuf op de kruising van de Marktstraat met de Oost- en de Westwal zijn in 2014 door RAAP baksteenfundamenten aangetroffen van een constructie die gedateerd kon worden in de eerste helft van de 16 ^e eeuw. ³ Wat de aard van deze constructie is geweest is niet

³ Zielman 2015

duidelijk. Denkbaar is dat het resten van een stuwconstructie of een bruggenhoofd zijn geweest. De funderingen liggen globaal op de overgang van de buitenrand van de binnengracht en de tussenwal.

2.5 HISTORIE

Het plangebied ligt aan de buitenrand van de oorspronkelijke laatmiddeleeuwse historische kern van Ootmarsum. De stad was vanaf het einde van de 14^e eeuw omgeven door een dubbele gracht zoals deze op de oudste kaart van Jacobus van Deventer (circa 1560) is afgebeeld (afbeelding 3). De grachten zijn aangelegd tegen het einde van de veertiende eeuw getuige enkele akten uit het voormalige stadsarchief.⁴ Het is echter niet duidelijk of toen ook al de buitengracht werd aangelegd. De binnengracht had vermoedelijk een breedte van circa 15 tot 20 meter.⁵ Het plangebied ligt nagenoeg volledig op de voormalige binnengracht. Slechts het zuidelijkste deel ligt ter plaatse van de vermoedelijke binnenwal langs de Kapelstraat. Het is overigens de vraag of er een hoger liggende binnenwal is geweest zoals vaak wordt gesteld.⁶ OP de kaart van Jacobus van Deventer is daar nauwelijks iets van te zien. Verder is bij onderzoek in 2005⁷, verder westelijk van het plangebied, gebleken dat de binnenrand van de gracht circa 2,5 tot 3 meter buiten de Kapelstraat lag. Dit is een erg smalle strook tussen de Kapelstraat en de binnenrand van de gracht waardoor het twijfelachtig is of daar nog plaats was voor een effectieve defensieve wal (met palissaden).

Op de kaart van Jacobus van Deventer volgt het deel van de Kapelstraat bij het plangebied overigens nog de binnencurve van de gracht, maar op de kadastrale minuutplan van rond 1830 (afbeelding 4), is er westelijk van het plangebied een binnenwaartse afbuiging te zien en zoals die er tegenwoordig nog in het stratenplan is te zien. Kaarten die gemaakt zijn tussen circa 1560 en 1830 zijn er niet of zijn niet bekend en het is daarom niet mogelijk aan te geven wanneer deze verlegging van de Kapelstraat heeft plaatsgevonden.

De voormalige wal tussen de binnen- en buitengracht ligt ongeveer ter plaatse van de huidige Westwal maar op grond van waarnemingen van de auteur tijdens de vernieuwing van de rioleringen in 2012 strekte de voormalige binnengracht zich nog bijna tot aan de buitenrand van de Westwal uit.

⁴ Vermoedelijk rond 1397, zie Formsma: Oud archief Ootmarsum, akte nr. 183

⁵ Bökkers en Eweg 2007, p 19.

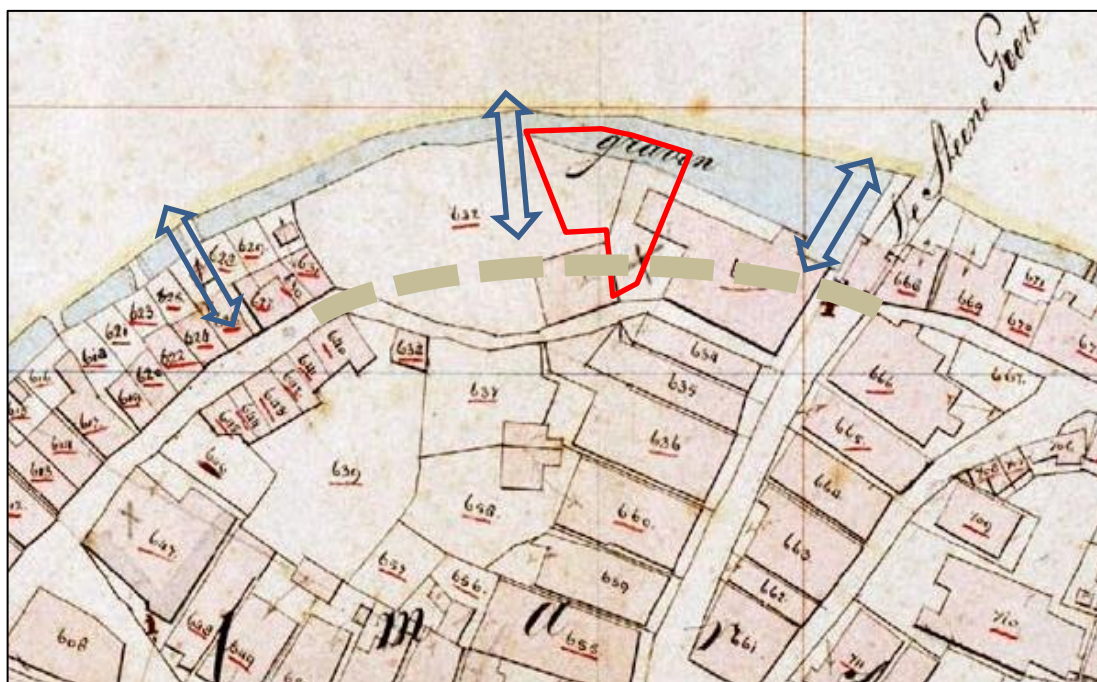
⁶ Zie o.a. Bökkers en Eweg p. 19 en 21.

⁷ Oude Rengerink 2005

Afbeelding 3. Uitsnede uit de stadsplattegrond van Jacobus van Deventer getekend rond 1560.

De van origine flink brede gracht raakte sinds het aflopen van de 80-jarige oorlog haar defensieve functie steeds meer kwijt. Het was burgers toegestaan om vanaf de binnenwal (hier de Kapelstraat) geleidelijk aan de gracht te dempen waardoor deze van binnenuit steeds smaller werd. Op de kadastrale minuutplan is te zien dat de gracht rond 1830 al flink smaller is geworden. Alleen nabij de Steenpoort, een van de twee stadspoorten, had de gracht waarschijnlijk nog een flink stuk van de oorspronkelijke breedte. Dit stuk gracht werd de 'Kipsgraven' genoemd, naar de eigenaar van Hotel Tubantia die in de eerste helft van 20^e eeuw het hotel bestierde. Het was ook Kip die het voorheen openliggende brede stuk stadgracht dempte en veranderde in een 'lommerijke' tuin.

Afbeelding 4. Kadastrale minuutplan met ligging van het plangebied. Globale projectie. Met streeplijn is de laatmiddeleeuwse loop van de Kapelstraat aangegeven. Met de blauwe pijlen de vermoedelijk oorspronkelijk breedte van de binnengracht.

Op de kaart van Jacobus van Deventer is in de eerste helft van de 16^e eeuw nog geen bebouwing aangegeven. Op de kadastrale minuutplan uit 1830 ligt het plangebied aan de achterzijde van een flink huis dat rond die tijd in bezit was van Hendrika Teusse, winkelier, en medeigenaren. Perceel 633 betreft een huis en erf en perceel 632 is als tuin geregistreerd. Het achterdeel van het op de kadastrale minuut zichtbare gebouw ligt deels in het plangebied.

Het gehele gebouw betreft het latere hotel Tubantia dat begin jaren zeventig van de vorige eeuw is afgebroken voor de bouw van het kantoor van de RABO-bank. Het plangebied grenst net aan dit gebouw.

2.6 CONCLUSIES

De conclusies worden gegeven aan de hand van de beantwoording van de onderzoeksvragen uit paragraaf 1,5.

➤ *Wat is de fysisch-geografische situatie van het gebied?*

Het plangebied ligt in de historische kern van Ootmarsum op de oostflank van de stuwwal van Ootmarsum.

Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog intact? De ondergrond bestaat uit gestuwde tertiaire klei- en leem waarop oorspronkelijk een dun dekzanddek aanwezig is geweest. Door de aanleg van de stadsgracht, demping, gebruik als tuin en vervolgens de overbouwning met een kantoor is de bovenlaag van het

plangebied volledig omgewerkt. In de ondergrond komen echter nog dempingslagen en daaronder waarschijnlijk nog grachtvullingen voor.

- *Welke bekende archeologische waarden (complextype, archeologische periode) bevinden zich in het plan- en onderzoeksgebied?*

In het plangebied zijn geen onderzoeken uitgevoerd en er zijn geen waarnemingen bekend. In het onderzoeksgebied zijn diverse waarnemingen en onderzoeken bekend. Het onderhavige onderzoek heeft betrekking op een locatie die grotendeels ter plaatse van de voormalige binnengracht ligt. In dat licht zijn er twee nabijgelegen onderzoeken die ook ter plaatse van de binnengracht liggen relevant. Het betreft een onderzoek ter plaatse van de woningbouwlocatie tussen de Westwal en de Kapelstraat. Hier is de binnenrand van de gracht vastgesteld en kon er ook een profiel van de gracht met de maximale diepte worden gedocumenteerd. Bij een ander onderzoek, ter plaatse van de kruising van de Marktstraat-Westwal/Oostwal is de buitenrand van de binnengracht aangetroffen en zijn daarbij constructies van een stuw en/of een bruggenhoofd aangetroffen.

2.7 VERWACHTINGSMODEL

In deze paragraaf worden de drie laatste onderzoeksvragen van paragraaf 1.5 beantwoord.

- *Wat is de specifieke verwachting van het plangebied ten aanzien van archeologische waarden? (complextype, diepteligging, periode en kenmerken)?*

Ter plaatse van het plangebied wordt de laatmiddeleeuwse binnengracht van Ootmarsum verwacht waarvan de binnenrand zich vermoedelijk in het zuidelijke deel van het plangebied bevindt. In de gracht zijn venige en zandige grachtvullingen aanwezig, met daarop dempingslagen uit de periode van de 17^e tot het begin van de 20^e eeuw. In de grachtbodems kunnen afvalresten vanaf de 14^e eeuw worden verwacht. De bovenste laag zal bestaan uit omgewerkte en opgebrachte grond uit de tweede helft van de 20^e eeuw. In het zuidelijke deel, voorbij de binnenrand van de gracht tot aan de Kapelstraat is vermoedelijk een stedelijke ophogingslaag aanwezig.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemingrepen?*

De grachtvulling en de laagopeenvolging in de gracht bevatten veel informatie omtrent de oudste fase sinds de aanleg van de gracht en de dempingsgeschiedenis. Gezien de voorgenomen ontwikkeling zullen de daarmee samenhangende graafwerken echter beperkt blijven tot een diepte van maximaal circa 1,0 meter onder het maaiveld. Er is geen kelder of een benedenpeilse verdieping voorzien. De graafwerken zullen dan hoofdzakelijk plaatsvinden in een pakket grond dat in de 20^e eeuw is omgewerkt en opgehoogd. Wel zal er waarschijnlijk gefundeerd worden op palen maar de grondroering met palen is vrij beperkt.

HOOFDSTUK **3** VELDWERK

3.1 BESCHRIJVING ONDERZOEKSMETHODIEK

De boringen zijn uitgevoerd conform het plan van aanpak (pva)⁸ en gezet met behulp van een Edelmanboor met een boordiameter van 7 cm en een gutsboor van 3 cm diameter. De boringen zijn ingemeten aan de hand van de bebouwingscontouren en lokale kenmerken. De maaiveldhoogte is bepaald aan de hand van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2). De boorstaten zijn gedocumenteerd en opgesteld met behulp van het softwareprogramma Boorstaten!. De boorstaten zijn afgebeeld in bijlage 4; de boorpuntenkaart is opgenomen in bijlage 5.

Omdat het grootste deel van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek nog bebouwd was zijn twee boringen (1 en 2) iets buiten het plangebied gezet, ter plaatse van het bestaande parkeerterrein. Deze boringen leveren echter informatie op die volledig kan worden geïnterpoleerd naar het plangebied. Er zijn in totaal drie boringen gezet.

3.2 RESULTATEN VELDONDERZOEK

3.2.1 LITHOLOGIE EN BODEM

In de boring 1 is op een diepte van 3,4 meter een laag zandige klei aangetroffen waarin de gracht is uitgegraven. Het betreft hier de gestuwde tertiaire leem. Het onderste deel van de vulling van de gracht bestaat uit grijsbruin licht amorf venig materiaal met sporen van houtskool Deze laag heeft een dikte van circa 40 cm en bevat enkele houtresten. Het heeft enigszins de kenmerken van een zogenaamde gytja, een organische meerbodemaafzetting van bezonken plantaardig materiaal dat ontstaat in stilstaand diep open water. Op deze laag ligt een pakket donkerbruingrijs tot donkergrijs sterk humeus zand met sporen puin en houtskool. Deze laag heeft een dikte van 2,3 meter en is vrij ongedifferentieerd qua gelaagdheid. In de onderkant van deze laag is niet echt een duidelijke slibachtige grachtbodemiaag te vinden. De bovenste laag in deze boring bestaat uit een circa 50 cm dikke laag met ophoogzand met wat puinresten.

In boring 2 kon de onderkant van de gracht niet worden bereikt vanwege een puinlaag op 1,75 m diepte. Het pakket grond dat daarboven ligt is te verdelen in meerdere sublagen die waarschijnlijk allemaal dempingslagen zijn. Er is aanmerkelijk meer puin aanwezig dan in boring 1.

⁸ Oude Rengerink 2005.

Boring 3 ligt nabij de Kapelstraat. Op 1,55 meter diepte is de tertiaire leemlaag aangetroffen. Daarboven ligt een pakket van donkergrijze humeuze zandgrond met puinresten die vrij ongedifferentieerd is.

3.2.2 INTERPRETATIE

Boring 1 ligt vermoedelijk in het diepste deel in het midden van de voormalige gracht. Deze is daar tot een diepte van 3,4 meter uitgegraven. De meerbodemachtige organische laag duidt er op dat de gracht in de eerste periode nog diep open water heeft gehad. De daarop liggende lagen duiden op demping. Er is daarin geen duidelijke fasering aan te wijzen. De bovengrond is in recente tijden ontstaan.

De binnenrand van de gracht zal ergens tussen boringen 2 en 3 liggen, op ongeveer 3 tot 5 meter uit de rand van de Kapelstraat.

De boringen konden niet gezet worden ter plaatse van de geplande woningen vanwege de nog bestaand bouw. Het is echter heel aannemelijk dat de bodemopbouw daar gelijk is aan de boringen 1 en 2.

3.2.3 ARCHEOLOGIE

Het veldonderzoek heeft geen archeologische vondsten opgeleverd. Voor wat betreft de gracht als archeologisch spoor is deze in voorgaande paragraaf beschreven.

HOOFDSTUK **4** CONCLUSIE

Binnen het plangebied ligt de voormalige laatmiddeleeuwse binnengracht van Ootmarsum. De rand van deze gracht ligt vermoedelijk op ongeveer 3 tot 5 meter van de Kapelstraat. De gracht heeft een diepte van circa 3,4 meter en zal zich tot onder de Westwal uitstrekken. De onderste vulling bestaat uit een venige laag die is ontstaan in de fase waarin de gracht nog open lag. De vullingen daarboven zijn dempingslagen. De binnenrand van de gracht zal ergens tussen boringen 2 en 3 liggen, op ongeveer 3 tot 5 meter uit de rand van de Kapelstraat. De buitenrand van de gracht is niet aangetroffen. Deze ligt vrijwel zeker onder de huidige Westwal.

Bij de bodemingrepen die zijn voorzien in verband met de nieuwbouw wordt tot een diepte van circa 1,0 meter vooral het bovenste deel van de dempingslagen vergraven. Deze lagen zijn waarschijnlijk van relatief jonge ouderdom waarbij de laatste fase is geweest aan het begin van de 20^e eeuw toe door Kip de Kipsgraven werd opgevuld en omgezet in een tuin.

In archeologisch opzicht kunnen bij het graafwerk hoofdzakelijk archeologische resten uit de dempingslagen uit de 19^e en de vroege 20^e eeuw worden aangetroffen. Bij eventueel het toepassen van boorpalen kunnen ook oudere resten naar boven komen. De resten zullen gezien de context waaruit deze afkomstig zijn echter weinig archeologische relevantie hebben. In het zuidelijke deel van het plangebied, achter de geplande nieuwbouw zal de bodem waarschijnlijk niet dieper worden ontgraven dan circa een halve meter. Deze ontgravingen beperken zich tot een vrij jong pakket in de bovengrond.

HOOFDSTUK **5** SELECTIEADVIES

Mits er geen diepere grondwerken plaatsvinden dan circa 1 meter onder het huidige maaiveld is er geen vervolgonderzoek nodig. Het advies luidt dat het plangebied kan worden vrijgegeven mitser geen diepere grondwerken zullen plaatsvinden. Wel wordt geadviseerd om bij de graafwerken amateurarcheologen van de Vereniging Heemkunde Ootmarsum de gelegenheid te bieden voor het doen van waarnemingen en vondsten. Bij diepere ontgravingen dienen deze onder een archeologische begeleiding plaats te vinden. In dat geval is er ook een PvE vereist.

Indien er bij de graafwerken vondsten worden gedaan die van archeologisch belang kunnen zijn dan dienen deze gemeld te worden aan de regio-archeoloog van de gemeente Dinkelland.

Literatuur

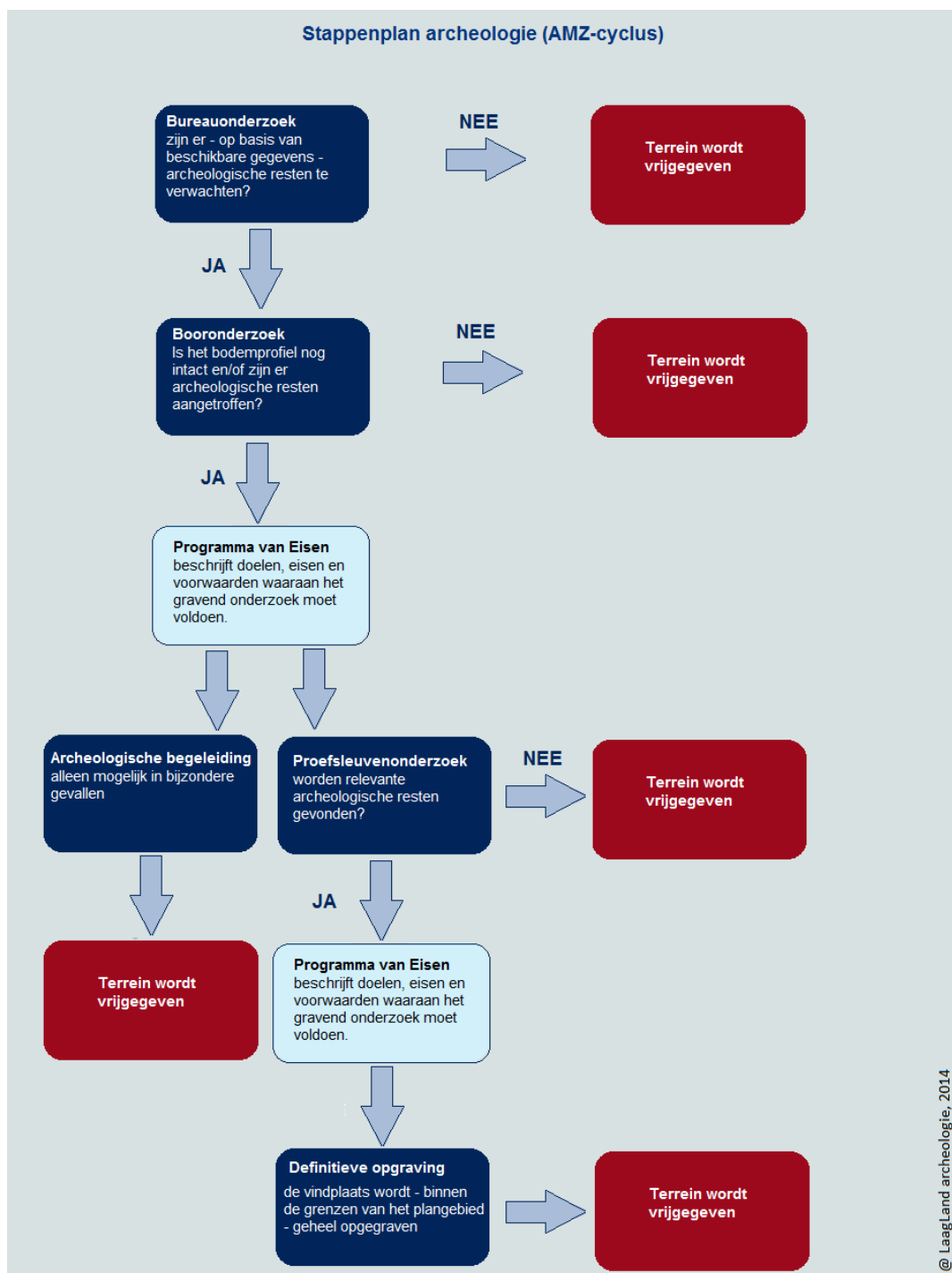
- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. Stating Centrum Wageningen.*
- Bökkers, T en H. Eweg, 2007. *Ootmarsum, historie van wallen en grachten.* Werkgroep Archeologie Vereniging Heemkunde Ootmarsum en Omstreken.
- Formsma, W.J., 1943. *Oud Archief Ootmarsumakte nr. 145*
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters.* Nederlands Normalisatie-instituut Delft.
- Oude Rengerink, J.A.M. (2005): Inventariserend archeologisch onderzoek Bouwlocatie Westwal-St. Franciscushof te Ootmarsum. Oranjewoud 2005-81
- Otter, C. en M.W. van den Berg, 1993. Geologische kaart van Nederland (1:50.000), toelichting bij kaartblad 28 Oost, Almelo, 29 Denekamp. Rijksgeologische Dienst.
- Zielman, G., 2015 Plangebied Westwal/Marktstraat in Ootmarsum, gemeente Dinkelland. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Archeologische databases/internetbronnen

- *ArchisIII*
- *EDNA*
- *www.boorstaten.nl*
- *www.topotijdreis.nl*

Bijlage 1 **AMZ-CYCLUS**

Bijlage 2 **ARCHEOLOGISCHE PERIODEN**

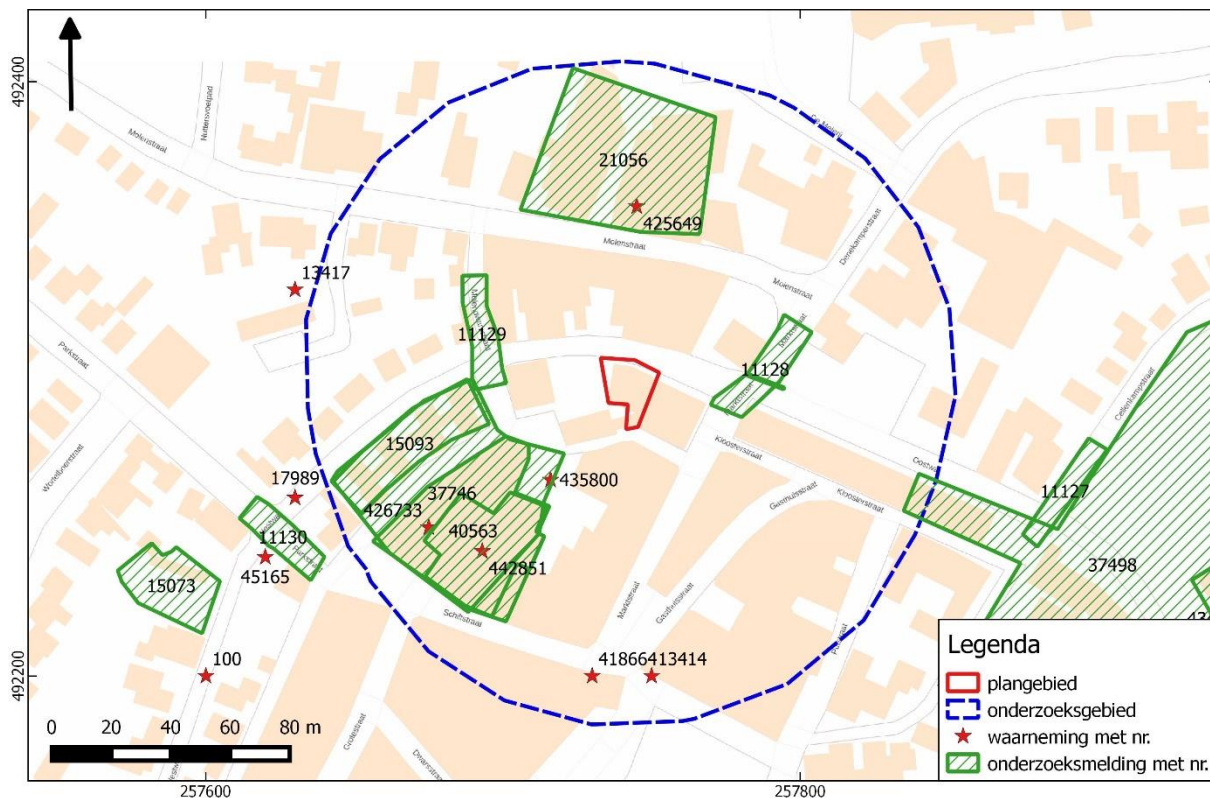
Archeologische perioden		Datering	
Nieuwe tijd	C	1795	
	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch	450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum	Jong	35.000
		Midden	250.000
		Oud	

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek – verkennende Stadspoort Ootmarsum,
gemeente Dinkelland (Ov)

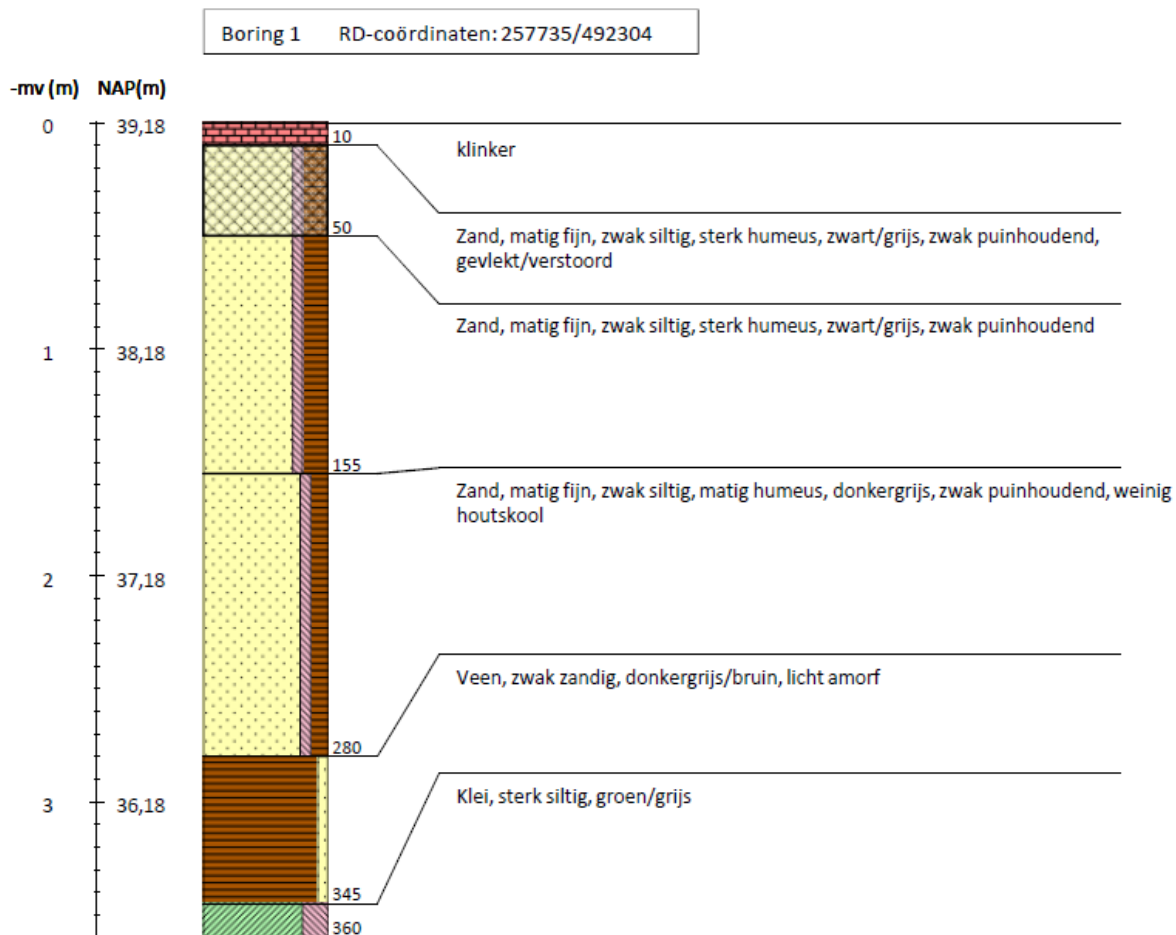

Bijlage 3 **AMK-TERREINEN, WAARNEMINGEN EN ONDERZOEKSMELDINGEN**

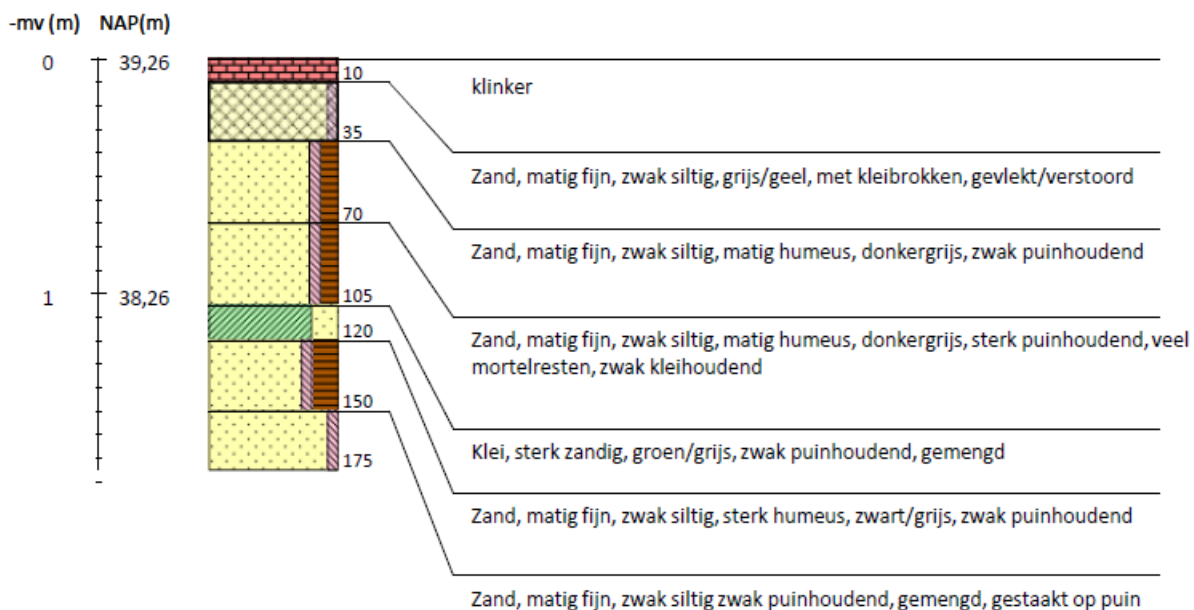

Bijlage 4 **BOORSTATEN**

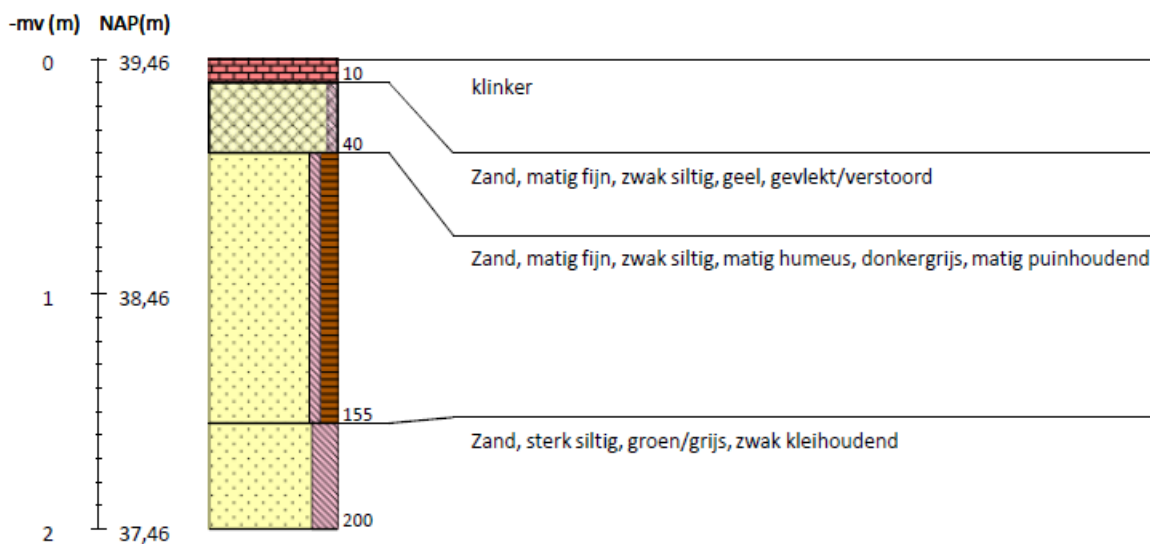

Boring 2 RD-coördinaten: 257733/492293

Boring 3 RD-coördinaten: 257738/492288

Bijlage 5 **BOORPUNTENKAART**

